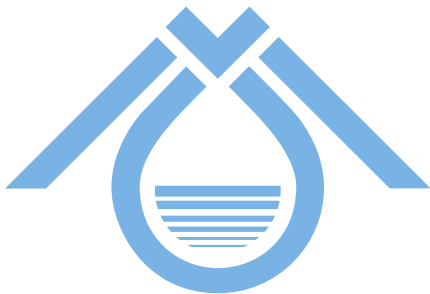

VRIENDEN

OOSTENDE

MU.ZEE

Nr. **83**

bpost

PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

**DE
DE
DE**

**DE
DE
DE**

**DE
DE
DE**

Yves Velter, 'The stage Act V', 2019, 100 x 80cm,
acryl/chinese inkt/pigment/potlood/spiegels op canvas

jaargang 21 | Driemaandelijks tijdschrift | juli - augustus - september 2020

Identificatienummer: P006345

Afgiftekantoor Oostende 1

Verantw. uitgever: Jacques Mertens, voorzitter | Leon Spilliaertstraat 83 | 8400 Oostende

In deze bevreemdende tijden hopen de bestuursleden van Vrienden Mu.ZEE van harte dat onze leden in goede gezondheid verkeren en erin slagen om in beperkte kring en met beperkte bewegingsruimte alsnog een positieve invulling aan hun dagen te geven.

Het coronavirus COVID-19 heeft de hele wereld in zijn greep. Tal van nieuwe en belangrijke maatregelen hebben hun intrede gedaan. 'Blijf in uw kot', 'Social distancing'... We leven momenteel in bijzondere tijden waarbij we fysieke ontmoetingen moeten vermijden. Enkele maanden geleden konden we nog samen genieten van een concert, een tentoonstelling of een bezoek aan de bibliotheek. Momenteel is dat maar beperkt mogelijk en hoewel de huidige coronastatistiek een kentering kennen, zal het wellicht nog even duren voor we weer allen samen in één ruimte mogen vertoeven. De impact van de coronacrisis op onze samenleving doet naar adem happen: onze vrijheid wordt beperkt, onze vrije tijd kunnen we niet langer invullen zoals wij dat willen, met kunst en cultuur.

Aanvankelijk reageerden de talrijke Vlaamse instellingen en cultuurhuizen met het verschuiven van voorstellingen, concerten en tentoonstellingen naar een latere datum. Toen meer en meer duidelijk werd dat we voor een langere periode in semi-lockdown zouden gaan, kregen innovatieve oplossingen de bovenhand. Kunst krijgt pas betekenis door interactie met een publiek. Daarom werd die band op een alternatieve, virtuele wijze gerealiseerd door onder meer het livestreamen van concerten (ook KAAP doet dit via Facebook), podcasts van verhalen, virtuele rondleidingen in musea (zo ook in de prachtige expo 'Van Eyck. Een optische revolutie' in Gent, of de virtuele rondgang in de Ensor-Spilliaertvleugel in Mu.ZEE). Het gros van die acties is gratis. Het publiek hoeft, in tegenstelling tot veel afgelaste

evenementen, niet te betalen om van deze digitale content te genieten. Ook in Oostende nemen we u virtueel op sleeptouw: u kunt een Spilliaertwandeling maken via de ErfgoedApp. Mu.ZEE blijft digitaal geopend via de Facebookpagina Kunstmuseum Aan Zee. Onze bibliotheek heeft een rijk aanbod digitale verhalen en digitale Engelstalige romans die u kunt downloaden. We zullen dus, voor een tijdje, op een alternatieve wijze kunnen genieten van kunst en cultuur.

Op 18 mei konden onze musea heropenen voor individuele bezoekers die online of telefonisch vooraf hadden gereserveerd. Er werden veiligheidsmaatregelen genomen voor bezoekers en personeel om in de best mogelijke omstandigheden te genieten van kunst en erfgoed. Ook onze bibliotheek bouwde het systeem van het afhalen van boeken af en verwelkomde opnieuw de leden in zijn gebouwen, met een beperkte dienstverlening.

De gezondheidscrisis confronteert ons met de kwetsbaarheid van onze samenleving. Ze tekent de grenzen scherper, tussen mogen en moeten, tussen binnen en buiten, en ook tussen thuis en 'niet thuis'. Hoe langer we 'in ons kot' blijven, hoe meer we ons eigen plekje herontdekken en waarderen. En nu we weer meer 'uit ons kot' mogen, zullen we eerst in eigen streek en land op stap gaan of rondfietsen. We kunnen onze Vlaamse meesters in onze Vlaamse musea opzoeken. Vakantie in eigen land dus. We steunen er onze musea, kunstinstellingen én de horeca mee.

Goed zorg dragen voor elkaar is een van de kernwaarden van het verenigingswerk in Vlaanderen. Gelet op de gezondheidsrisico's en de verantwoordelijkheid die rust op de schouders van onze bestuursleden, vragen we onze leden om zich flexibel op te stellen en begrip te hebben voor de afgelasting van een aantal activiteiten. De Raad van Bestuur onderzoekt mogelijke alternatieven tijdens de zomermaanden die zullen worden gecommuniceerd via onze website www.vriendenmuzee.be.

Martine Meire
ondervoorzitter

OVERZICHT ACTIVITEITEN

Zaterdag 27 juni, 14 uur: afgelast

De lezing van Anne Adriaens-Pannier over de Spilliaerttentoonstellingen in Londen en Parijs wordt afgelast, omdat groepsbijeenkomsten in Mu.ZEE voorlopig niet zijn toegelaten. Bovendien zijn de data voor beide tentoonstellingen door de coronacrisis verschoven. De expo in Parijs start pas dit najaar, op 13 oktober. Het bestuur van de Vrienden Mu.ZEE probeert daarom in overleg met Anne Adriaens-Pannier een nieuwe datum voor de lezing vast te leggen in het najaar. U leest er meer over in Pro Luce nr. 84.

Vanaf 13 juli 2020

Opening Ensorbelevingscentrum.
Meer info: Pro Luce 82, p.10

Voor meer algemene info over de Vrienden Mu.ZEE en over de (afgelaste) activiteiten: www.vriendenmuzee.be. Op p. 3 vindt u bovendien informatie over wat Oostende u deze zomer op cultureel vlak te bieden heeft.

Voor info over mu-zee-um:
zie www.mu-zee-um.be/aanbod

DE CULTURELE ZOMER VAN 2020 IN OOSTENDE

We zullen ons de lente en het voorjaar van 2020 nog lang herinneren als de periode waarin we massaal online communiceerden, op stap gingen in onze buurt (op berenjacht) en met de fiets de regio verkenden. We konden weliswaar niet fysiek samen zijn met onze familie en onze vrienden, of deelnemen aan het bruisende verenigingsleven. Dat gemis ging na de vele weken van semi-lockdown wel zwaar doorwegen. We waren dan ook blij dat de Nationale Veiligheidsraad week na week de restrictieve maatregelen terugschroefde en de maatschappij weer 'opende'.

Wat betekent dit alles voor cultureel Oostende?

De grote zomerevenementen zijn verplaatst naar 2021: Theater aan Zee, de Paulusfeesten, de toeristische evenementen als Oostende voor Anker, Oostende Koerse, Barrio Cantina, A l'Ostendaise en het optreden van Rammstein.

Ook de museumnocturnes van de dienst Cultuur zullen in 2020 niet kunnen doorgaan. Immers, groepsbezoeken zijn niet toegestaan in de musea en attracties. Maar de cultuurmedewerkers bereiden een alternatief voor dat plaats zal vinden in september. Noteer ook alvast 13 september want dan vindt, wanneer de gezondheidstoestand dat toelaat, Open Monumentendag plaats.

De maand september wordt belangrijk voor het verenigingsleven: alle vrijetijdsverenigingen zullen dan hun werking kunnen voorstellen aan de Oostendenaar. De directie Vrije Tijd kan immers de vrijetijdsmarkt niet organiseren op één zondag en geconcentreerd op twee locaties zoals de vorige jaren. Het alternatief is 'coronaproof' door de spreiding in tijd (de hele maand september) en ruimte (in het eigen lokaal van de vereniging, in de open lucht, in een kerk, ...).

Permekemuseum

Sint-Petrus en Pauluskerk

Maar ook tijdens de vakantiemaanden is er een cultureel aanbod. U kunt de musea in Oostende bezoeken door vooraf in te schrijven. U krijgt als lid gratis toegang tot Mu.ZEE als u inschrijft

via www.muzee.be of info@muzee.be. Voor een bezoek aan het Stadsmuseum in de Langestraat 69 reserveert u telefonisch op het nummer 059/51.67.21 of via stadsmuseum@oostende.be. Vanaf 6 juni kunt u ook tegen het gereduceerde tarief genieten van de expo Permeke in de Venetiaanse Gaanderijen. Ook Fort Napoleon en Domein Raversyde zijn weer toegankelijk, na reservering.

Domein Raversyde

Fort Napoleon

Houdt u van muziek? Dan kunt u tijdens dit Ensorjaar genieten van een wekelijks orgelconcert door Jean-Pierre Hautekiet op het Emile KERKHOFF-orgel in de Sint-Jozefskerk in de Gentstraat. Hij brengt het integrale muziekoeuvre van James Ensor elke dinsdag van 7 juli tot 1 september om 12.15 uur. Uiteraard worden ook hier de afstandsregels gerespecteerd. De toegang is gratis.

Musica Orlandi brengt 'coronaproof' orgelconcerten die plaatsvinden op woensdagavond in de Sint-Petrus en Pauluskerk. In eerste instantie zijn er orgelconcerten op woensdag 8, 15 en 22 juli om 20 uur met Peter Ledaine aan het orgel. Als blijkt dat alles vlot verloopt, wordt deze concertenreeks uitgebreid met orgelconcerten op woensdag 29 juli, 5 augustus en 12 augustus.

Creativiteit borrelt ook in coronatijden en daarom valt het te verwachten dat er nog optredens en kleine evenementen zullen plaatsvinden tijdens de zomervakantie. Houd daarom de stadssite in de gaten: www.oostende.be/cultuur en ook www.uitinoostende.be.

Martine Meire
ondervoorzitter

De keuze van... Pierre Claes

Mijn betrachting is voor mezelf te ontdekken hoe het verleden het heden kan dienen. En dan nog liefst het afgedankte, of vergeten verleden, onze 'afval'. Zelf heb ik de voorkeur voor minder vergankelijk afval ...

Ooit begonnen bij een duinenwandeling met vrienden in de Westhoek, waar na een storm een ganse duinvlakte zand was weggewaaid en alles bruin zag van stukjes geroest metaal. Grillig van vorm, gepolijst door wind en zand, gewoon te mooi om te laten liggen. Het bleken stukken schrapnel te zijn uit de Eerste Wereldoorlog. Ooit krachtige projectielen die dood en vernieling zaaiden, maar gedurende de jaren dat ze geduldig in het zand van de duinen gewacht hadden, waren ze tot rust gekomen.

» Pierre Claes, 'Kracht uit de stilte van Kracht'

Een krachtige drang naar nieuw leven was werkelijk voelbaar. Na wat puzzel- en laswerk slaagde ik erin om van deze 'verloren' deeltjes ijzer kleine wezentjes te maken, die voelbaar een nieuw leven hadden gevonden. Zij kregen de naam 'Kracht uit de stilte van Kracht'. Zo kwamen de grotere montages ook tot stand, gemaakt van verloren werktuigen en recuperatie-ijzer.

Maar ook vergeten ruimtes of plaatsen kunnen op deze manier terug in herinnering worden gebracht, bijv. 'La Chèvre Folle'. Destijds de plaats waar kunstenaars samen kwamen en er hun

ideeën en gedachten spuiden in de jaren 1960. Ik was toen 17 en ben er nooit durven binnengaan, maar voelde toch dat daar iets aan het broeden was en bleef voor jaren rond deze Chèvre Folle hangen. *Kunst & ambacht* in de Kerkstraat, *Peperbusse Sociëteit* in de Sint-Pieterstoren.

In 2000 was het zover: het voorstel om het, toen reeds afgebroken, pand te gedenken met een 'chèvre' werd door het stadsbestuur aanvaard en goedgekeurd. De met recuperatie-ijzer gemaakte geitenkop herinnert op deze manier dan ook een beetje aan de kroeg die werd opgericht door Alain Depière in 1958, maar ook aan de bezoekers zoals Maurice Boel, Lismonde, Raoul Servais, Jef Van Tuerenhout, Elias, Dryberg, Willy Bosschem en Hubert Minnebo die samen met George Demeu het virusje in mij hadden wakker gemaakt. En dat heeft me niet meer losgelaten. Merci.

Misschien toch nog een klein pijnpuntje. Het pleintje, zoals het er nu staat, is toch niet helemaal lovend voor wat ooit dé kunstkring van Oostende was. De geit verloor reeds tweemaal zijn horens aan de straataffiches.

» 'Chèvre', geitenkop uit recuperatie-ijzer

De keuze van... Mady Vion: rectificatie

In Pro Luce nr. 82 besprak Mady Vion twee werken: 'De daken van Oostende' (1884) van James Ensor (1860-1949) en 'Marine met kielzog' (1902) van Léon Spilliaert (1881-1946). Op p. 7 in nummer 82 is linksboven een verkeerde versie van 'De daken van Oostende' afgebeeld, namelijk een werk uit 1906. Het bedoelde werk dateert uit 1884 en hangt in de Ensor-Spilliaertvleugel in Mu.ZEE. Ter vergelijking publiceren we beide werken naast elkaar, zodat duidelijk wordt waarin de verschillen liggen. Mady Vion zegt over het werk uit 1884 (links): "De daken schilderde hij (Ensor) met donkere, sombere kleuren. Het licht is schaars en zelfs dreigend. (...) Dit vrij jonge werk van Ensor heeft een subtiel kleurgebruik, terwijl de vormgeving van de wolken vrij grof is. (...) Hij kopieerde dit zicht later (1906: het werk rechts) op kleiner formaat, waarbij de kleuren helderder en feller zijn."

» James Ensor, 'De daken van Oostende', 1884

» James Ensor, 'De daken van Oostende', 1906

Hier woonde... Léon Spilliaert

© Femke Simonis

Peter Benoitstraat 13, Oostende, © Femke Simonis

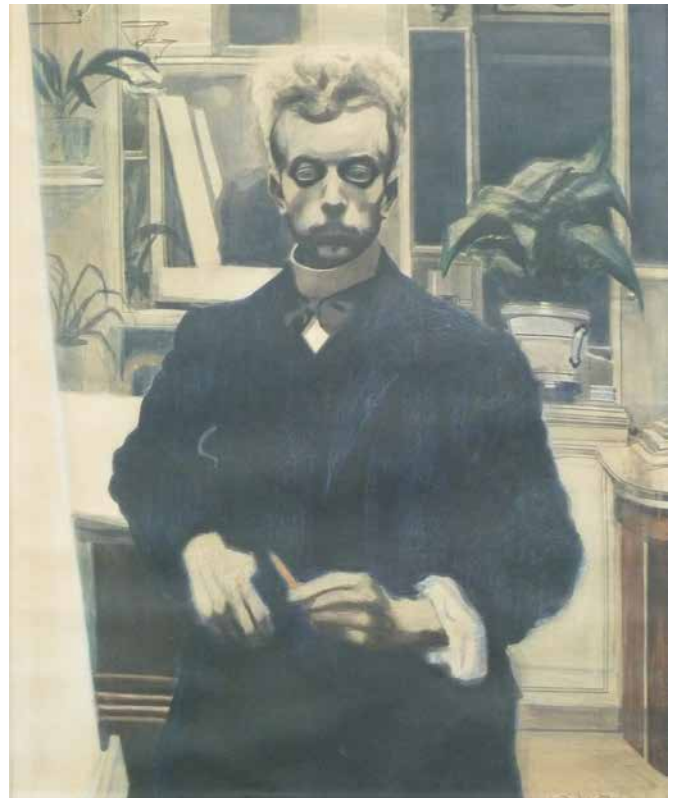
Hoewel Léon Spilliaert (1881-1946) op heel wat verschillende adressen in Oostende gewoond heeft, hangt er aan nummer 13 in de Peter Benoitstraat een gedenkplaat. Daarop staat vermeld dat Spilliaert hier tussen 1922 en 1924 gewoond en gewerkt heeft. Hier woonde hij met zijn veel jongere vrouw Rachel Vergison, met wie hij in 1916 getrouwd was, en met zijn enig kind, zijn dochtertje Madeleine, geboren in 1917.

Andere adressen in Oostende waar Spilliaert tijdens het interbellum gewoond heeft: Amsterdamstraat (1922), Euphrosine Beernaertstraat (1928), Graaf de Smet de Naeyerlaan (1929), Poststraat (1932). In 1935 verhuist Spilliaert met zijn gezin definitief naar Brussel om zijn dochter Madeleine aan het

Koninklijk Muziekconservatorium te laten studeren. Hij sterft er in 1946, maar zijn graf bevindt zich op de begraafplaats aan de Stuiverstraat in Oostende.

Daar werd hij ook geboren. Zijn ouderlijk huis bevond zich in de Kapellestraat, waar zijn vader een kapperszaak annex parfumerie had. Bekend is zijn parfum Brise d'Ostende, waarvoor Spilliaert een etiket ontwierp. Spilliaert is lange tijd in het ouderlijk huis blijven wonen, waar hij zichzelf portretteerde en het interieur in diverse stillevens afbeeldde. Zijn introverte, melancholische aanleg, met voortdurende zelftwijfel en wisselende gemoedstoestanden, uitten zich in die zelfportretten met holle of zwartomrande ogen. Spilliaert leed aan slapeloosheid en had last van maagstoornissen, zodat hij lange, nachtelijke wandelingen maakte langs de dijk en de kustlijn. Dat weerspiegelt zich in zijn werken uit het eerste decennium van de 20ste eeuw: marines, strand- en dijkzichten in zwarte en donkere kleuren, in gewassen Oost-Indische inkt en zwart krijt.

Zijn ontmoeting met de dichter Emile Verhaeren in 1903-1904 geeft Spilliaert langzaam meer zelfvertrouwen en er ontstaat tussen beiden een hechte vriendschapsband. Hij illustreert werk van Verhaeren en bekend is zijn zelfportret (1908) met Verhaeren en boekhandelaar-kunstenaar Edmond Deman. Verhaeren brengt Spilliaert ook in contact met de Oostenrijkse schrijver Stefan Zweig, die geregeld naar Oostende komt en in 1909 vier werken van hem koopt.

Léon Spilliaert, 'Zelfportret met rood potlood', 1908, gewassen Oost-Indische inkt, gouache, aquarel en pastel op papier; Mu.ZEE, Oostende

In 1908 raakt Spilliaert ook bevriend met Constant Permeke, met wie hij een jaar lang een atelier deelt op dezelfde zolderkamer, op de hoek van de Nieuwstraat en de Visserskaai. In 1912, toen Permeke van Sint-Martens-Latem naar Oostende was teruggekeerd, ging Spilliaert bij hem wonen in het visserskwartier op Oosteroever. Hij tekende er, net als Permeke, het vissersvolk en de vissersvrouwen. Daarbij gebuikte hij, naast de al eerder vermelde Oost-Indische inkt en krijt, ook waterverf en pastel op papier of karton.

Na zijn huwelijk in 1916 dwingt WO I hem om in 1917 uit het spergebied Oostende te verhuizen naar Brussel, waar Madeleine geboren wordt. Na de oorlog keert Spilliaert geregeld terug naar Oostende om zijn ouders te bezoeken. In 1922 vestigt hij zich met zijn gezin weer in Oostende, waar hij, zoals we al gezien hebben, op diverse adressen gewoond heeft tot 1935. Uit die periode dateren diverse havengezichten. Terug in Brussel schildert hij bomenseries, vooral tijdens WO II, en krijgt hij in 1936 een grote overzichtstentoonstelling in het Paleis voor Schone Kunsten, nu Bozar.

Als autodidact (hij heeft maar heel kort een kunstacademie bezocht) is Spilliaert moeilijk in één bepaalde stijl onder te brengen en is en blijft hij een buitenbeentje. Maar... hij krijgt nu internationaal steeds meer erkenning, getuige de tentoonstellingen in Londen en Parijs in 2020.

Femke Simonis

Lieve Malfroot heeft de Vrienden tijdens de triënnale Beaufort in 2018 tweemaal begeleid als gids, eerst langs de westkust (op 31 mei) en later langs de oostkust (op 23 augustus). Dat bracht de redactie op het idee om haar, met haar expertise, te vragen om de kunstwerken die sinds 2003 na elke Beauforteditie aan de kust zijn blijven staan, in Pro Luce te bespreken. In de zesde bijdrage aan de rubriek 'Beaufort: de blijvers' viel haar keuze op 'Baby's' van de Tsjech David Cerny uit de tweede editie van Beaufort, in 2006.

» Baby's van David Cerny, Praag

» Baby's, tv-mast, Zizkov-Praag

» Baby's in Middelkerke, 2006

DAVID CERNY: 'BABY'S' (polyester: 340 x 160 x 260 cm/stuk)

Toen Praag in 2000 culturele hoofdstad was, liet David Cerny in het stadsdeel Zizkov tien grote babypoppen op de tv-mast van de Tsjechische openbare omroep plaatsen. Drie van die baby's waren tijdens Beaufort 2006 te zien in Middelkerke, waar ze ter hoogte van het casino rondkropen. Ze maken deel uit van een groep van veertien baby's die Cerny in 1994 creëerde. De kruipende babypoppen, met hun grote waterhoofden en zwarte lijven, lijken op het eerste gezicht schattige, mollige baby's. Maar als je een blik werpt op hun gezichten, bekriipt je een beklemmend gevoel: geen ogen, neus of mond te bespeuren, alleen een vreemd aandoende gleuf waarmee Cerny verwijst naar het huidige tijdperk van computers en klonen. Zo hekelt hij onze maatschappij die niet meer kan functioneren zonder technologie. Toch wordt de subtiele spanning tussen mens en techniek op geen enkel moment agressief. De kunstenaar levert de nodige kritiek, maar wel met een fluwelen handschoen. De baby's lijken prettige stoorzenders te zijn van de openbare rust en orde.

Na Beaufort 2006 werden de drie baby's aangekocht door de stad Blankenberge. Sinds maart 2007 sieren ze de gevel van het casino op de zeedijk 150.

» Casino Blankenberge: drie Baby's

David Cerny wordt beschouwd als het 'enfant terrible' van Tsjechië, steeds op zoek naar confrontatie en controversie. Humor met een knipoog naar de politiek is een constante in zijn werk. Hij werd in 1967 geboren in Praag, driekwart jaar voor de Russische inval op 21 augustus 1968. Als kunstenaar raakte hij bekend in 1991, toen hij samen met enkele vrienden de Russische tank die in Praag staat opgesteld als oorlogsmonument, roze schilderde. De toenmalige president Vaclav Havel liet de tank opnieuw legergroen schilderen, waarna een groep parlementariërs besloot de tank nogmaals roze te verven. Nu staat deze tank bij de ingang van het Legermuseum in Lasany, 30 km ten zuiden van Praag.

Cerny's meest recente werk is een beeld van Franz Kafka in Praag. Het is vier meter hoog en bestaat uit ronddraaiende schijven.

Lieve Malfroot, i.s.m. Femke Simonis

» David Cerny

» Roze Russische tank, Lasany

'A MA CHÈRE SOEUR': BOEK MET POSTKAARTEN VAN ENSOR AAN ZIJN ZUS MARIE

James Ensor, 'De oestereetster', 1882

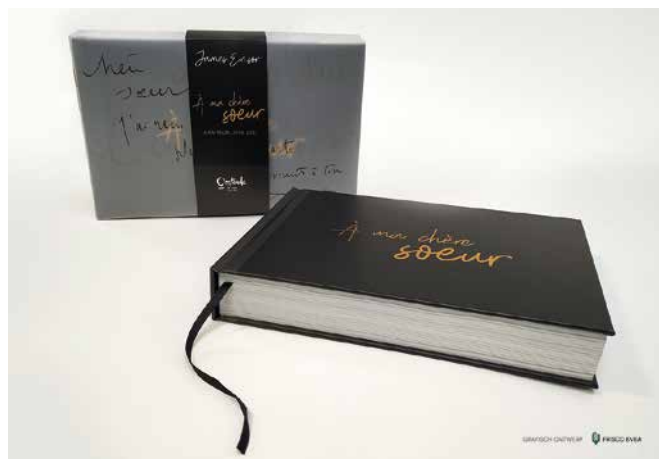
In 2019 werd de vzw James Sidney Ensor opgericht, met als hoofddoel: de kunst van James Ensor promoten door tentoonstellingen in binnen- en buitenland te steunen en te organiseren, zelf publicaties te maken of die van derden te ondersteunen, door evenementen en activiteiten, zoals voordrachten, te organiseren of die van anderen te steunen. Voorzitter van de vzw is onze secretaris Johan Van Roose.

Na twee voordrachten, in juni en september, is in november 2019 een eerste publicatie verschenen: 'A ma chère soeur. Honderdvijfenvijftig niet eerder gepubliceerde postkaarten geschreven door James Ensor aan zijn zus Marie tijdens de periode 1918-1935'.

Johan Van Roose vertelt hierover: "Na de twee voordrachten, met een ruime belangstelling van honderd aanwezigen, besloten we om een eerste boek uit te geven. Dit verliep niet meteen van een leien dakje. We wilden absoluut een topper, geen half werk. En me dunkt, het is iets speciaals geworden. We verwierven via een privépersoon 155 postkaarten (die overigens in een perfecte staat waren) van Ensor aan zijn zus Marie, Mitche. Ze dateren allemaal uit de periode 1918-1935. Vandaar natuurlijk de titel 'A ma chère soeur'. We hebben de postkaarten ingescand, de getypte Franse tekst ernaast geplaatst en verlucht met foto's van het 'oude' Oostende. De reeks postkaarten is toegelicht en aangevuld met drie bijdragen. Herwig Todts, doctor in de kunstwetenschappen en werkzaam als wetenschappelijk

onderzoeker en curator bij KMSKA, licht een tipje van de sluier op wie Ensors zuster was. Ereconservator Norbert Hostyn beschrijft de belangrijkste gebeurtenissen van Ensor tijdens het interbellum. En zelf beschrijf ik bondig de aanwinsten door de verschillende museumconservatoren van 1897 tot heden. En dat is intussen al een hele verzameling van ongeveer 330 werken: 30 schilderijen, 70 tekeningen en 230 etsen."

De 155 postkaarten uit het boek openen een venster naar het hart en de ziel van Ensor. Ze tonen in het handschrift van de Meester wat hem echt bezighield als hij niet in zijn geliefde Oostende was. James Ensor stuurde een postkaart naar zijn zus (soms meerdere per dag) als hij op (zaken)bezoek was in Brussel of Antwerpen. Zo blijkt dat Ensor zich onder andere zorgen maakte over de opvoering van zijn ballet 'Gamme d'Amour', over de mogelijke verkoop van een belangrijk schilderij, over zijn gezondheid en die van zijn geliefden...

Het boek kost € 38, in een luxueuze verpakking. Het is verkrijgbaar in de bookshop van Mu.ZEE, met 10% korting voor de Vrienden op vertoon van hun lidkaart. Verder te koop in Zig-Zagbar, Romestraat 6, net als Mu.ZEE gesloten op maandag. Ook verkrijgbaar via Johan Van Roose (0497 59 55 76), met eventueel thuisbezorging. Voorts bij Toerisme Oostende en Kantoor Van Schoote, Alfons Pieterslaan 90-92.

EEN ENSOR IN DE VATICAANSE MUSEA

Bij ons bezoek aan Rome, waar we met de groep Pro Petri Sede (voor de Stoel van Petrus) in audiëntie ontvangen werden door paus Franciscus, bezochten we ook de Vaticaanse Musea en konden we daar Ensors schilderij 'De boeteprocessie van Veurne' bewonderen.

Ensor schilderde het werk in 1935. Het situeert zich in een kritieke periode in het leven van Ensor, wegens familiale problemen en een soort levensbenauwdheid. De kunstenaar presenteert hier een middeleeuwse uitbeelding van de boeteprocessie, waarin mensen met bedekte hoofden, in een bruin kleed en op blote voeten een zwaar kruis dragen. Je vindt er ook enkele typische Ensorfiguren op terug. Dit werk grijpt enigszins terug naar zijn bekende werk 'De intocht van Christus in Brussel' uit 1889.

James Ensor zelf woonde indertijd die processie bij (zie hemzelf afgebeeld, onderaan op het doek).

Na een verzoek aan de Vaticaanse Musea kreeg de stad Veurne verleden jaar de toestemming om een digitale reproductie van Ensors Boeteprocessie tentoon te stellen in het oude stadhuis op de Grote Markt van Veurne.

Het Koninklijk Museum van Schone Kunsten Antwerpen verwierf indertijd al een schetsboekje van Ensor met studies voor deze 'Boeteprocessie van Veurne', een van zijn laatste ambitieuze schilderijen.

Freddy Dufait

➤ Freddy Dufait (links) en zijn vrouw Imelda bij de paus.

➤ James Ensor, 'De boeteprocessie in Veurne', 1935, olieverf op doek, Monumenti Musei e Gallerie Pontifice.

OPROEP OM INFO OVER DAAN BOENS

Over Daan Boens (Oostende 1893 - Gent 1979) bestaan vele opstellen en studies. Over zijn politieke, sociale en literaire werkzaamheden schreef ik ooit, samen met prof. R.F. Lissens een notitie in het Nationaal Biografisch Woordenboek, deel 15, 1996, kol.75-78. Hierin lieten wij noodgedwongen de activiteiten van Boens als beeldend kunstenaar buiten beschouwing wegens gebrek aan informatie op dat gebied.

Het is nochtans bekend dat Boens over aangeboren tekentalent beschikte en kort voor de Eerste Wereldoorlog lessen volgde aan de tekenacademie in Luik. Nadien zullen Henri Permeke, de vader van Constant, James Ensor en Léon Spilliaert hem les en raad geven om zijn teken- en schildertalent te verbeteren. In Gent was hij goed bevriend met Frits Van den Berghe. Daan Boens is

tot het einde van zijn leven blijven schilderen en tekenen, maar heeft nooit tentoongesteld. Toch werd zijn werk af en toe geveild en verkocht, o.a. in zaal Campo in Antwerpen. Om deze leermeester in de biografie van Boens op te vullen ben ik op zoek naar titels en nog bestaande schilderijen of tekeningen waarvan geweten is dat Daan Boens er de auteur van is.

Vandaar deze oproep aan lezers, die kennis van deze werken hebben, om hun gegevens aan mij te willen meedelen.

Jacques Mertens, voorzitter Vrienden Mu.ZEE Oostende,
Leon Spilliaertstraat 83, 8400 Oostende
E-mail: jacques1.mertens@skynet.be

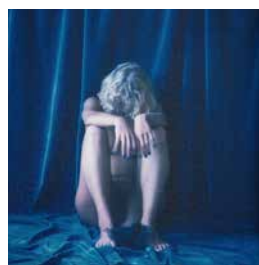

'BEFORE THE WAVE'

06.06.2020 – 11.10.2020

De titel refereert aan een werk van Léon Spilliaert uit 1908. Twee meisjes wachten vol spanning aan de rand van het strand op de volgende vloedgolf. De stilte voor de storm! Spilliaert gebruikt de stilte van het gebeuren om de fragiliteit van de mens ten aanzien van de onmetelijkheid van de natuur te illustreren.

Ook kunstenaars als Jan Vercruyse, Lili Dujourie, Luc Tuymans en Cris Brodahl gebruiken de stilte als methode om te getuigen over het onnoembare. De stilte bij Jan Vercruyse is als een denkbeeldig huis waar enkel kunst kan gedijen en reflecteren over zijn eigen bestaan. Bij Lili Dujourie vertelt de stilte over de fragiele positie van de kunstenares en Luc Tuymans gebruikt de poëzie van de stilte om de onzekerheid van ons geheugen en de geschiedenis te bevragen. Cris Brodahl hanteert de stilte dan weer om de ijzige koelte waarmee de mens naar zichzelf kijkt, te bezweren. Niets is veelzeggender dan de stilte.

↳ Lili Dujourie, 'In mijn nacht nadert niemand', 1985

↳ Jan Vercruyse, 'Portret van de kunstenaar door hemzelf', 1984

Het grijs bij het kijken verdwijnt door het gluren naar 'het kijken', een poëtische zoektocht naar de waarheid achter de schijn. Een methode die zo aanwezig is in de Belgische schilderkunst. Van Jan Van Eyck tot René Magritte. De stilte als getuige van al wat is en is geweest.

Joost Declercq,
curator

TENTOONSTELLING 'OVER PERMEKE. MET DE KLANKKLEUR VAN EEN BASVIOOL'

06.06.2020 – 08.11.2020

Wij kondigden de expo 'Over Permeke. Met de klankkleur van een basviool' reeds aan in Pro Luce 82 en hadden toen nog het vooruitzicht van een geleid bezoek en garden party. COVID-19 gooit echter roet in het eten: geleide bezoeken in de exporuimte kunnen vooralsnog niet doorgaan. We moeten dus noodgedwongen deze activiteit annuleren.

Goed nieuws is dat de tentoonstelling toch de deuren kan openen op de voorziene datum van 6 juni. Een bezoek aan de expo zal anders verlopen dan bij vorige tentoonstellingen in de Venetiaanse Gaanderijen, omdat we veiligheidsmaatregelen nemen voor de bezoeker en voor ons personeel. Er is een strikte looprichting zodat mensenstromen elkaar niet kruisen. Ook het aantal bezoekers wordt beperkt. We zijn verplicht om een reserveringssysteem te hanteren, maar dat heeft natuurlijk het voordeel dat de bezoeker zeker weet dat hij/zij de tentoonstelling op een datum en uur van voorkeur kan bezoeken. Het is niet verboden om zich aan te melden aan de deur kant Zeedijk: als er nog capaciteit is, bent u zeker welkom. De uitgang zal zich bevinden aan de achterzijde van het gebouw die uitgeeft op het Koningspark en de Koningstraat. Alle verdere praktische informatie vindt u op www.oostende.be.

Leden Vrienden Mu.ZEE genieten het kortingstarief.

Martine Meire
ondervoorzitter

OOSTENDE
DE STAD
AAN ZEE

6 JUNI
8 NOVEMBER
2020

VENETIAANSE
GAANDERIJEN

OVER
PERMEKE
MET DE
KLANKKLEUR
VAN EEN
BASVIOOL

OOSTENDE-BE
CULTUUR

MET PICTURELIVE VOELPRENTEN EN GELUID
VOOR BLINDEN EN SLECHTZIENDEN

UTIPAS

MU.ZEE IS TERUG OPEN!

Na negen weken sluiten heeft Mu.ZEE sinds 19 mei de deuren opnieuw geopend voor het publiek. Bezoekers kunnen voortaan online een ticket boeken binnen een systeem van tijdsblokken (www.muzee.be). Het garandeert een rustig en veilig bezoek voor iedereen.

De Ensor- en Spilliaertvleugel is weer in zijn volle glorie te zien met werk uit de eigen collectie. De tentoonstelling 'History Without a Past – Vincent Meessen en Samson Kambalu' is verlengd tot 30 augustus en 'Een onvoltooide symfonie – meerstemmigheid in de collectie' tot 31 januari. 'Transatlantische modernismen –

België-Argentinië' is opgeschoven en zal op 20 februari 2021 openen. Verdieping 1a toont een nieuwe collectiepresentatie 'Salon Moderne Kunst' waarin beeldende kunst, ontwerpen voor behang en meubels uit de Roaring Twenties samenkomen. Gemeenschapskunst, een term gemunt door Jozef Peeters, ambieerde een directe integratie van kunst in het dagelijkse bestaan. 'Bouwen' was een innerlijke noodzaak waardoor de moderne kunstenaar niet kon stoppen bij olieverf op doek of potlood op papier. 'Salon Moderne Kunst' trekt lijnen van kunst aan de museummuren naar kunst die 'dient' in de leefruimte. Deze bijzondere collectiepresentatie is nog te zien tot 3 januari 2021.

De Troyer, 'Compositie', Salon Moderne Kunst

J. J. Gailliard, 'De Fallstaff', Salon Moderne Kunst

Hubert Wolfs, vaas

Servranckx, 'Proof for U.P.L. wallpaper'

Mu.ZEE vzw is hét kunstmuseum aan zee voor Belgische kunst. Mu.ZEE – een instelling van de Vlaamse Gemeenschap en de Stad Oostende – toont, verzamelt, beheert, digitaliseert en bestudeert beeldende kunst van de 19de eeuw tot en met vandaag. Het museum laat haar unieke collectie Belgische kunst met het internationale kunstenveld aansluiten en toont de verbindingen tussen moderne en hedendaagse kunst. Naast het kunstmuseum aan zee maakt het Permekemuseum in Jabbeke eveneens deel uit van Mu.ZEE vzw. Mu.ZEE VZW is een jonge dynamische organisatie, die nieuwe uitdagingen niet uit de weg gaat.

Op dit ogenblik zoekt Mu.ZEE een:
VOLTIJDSE BIBLIOTHECARIS
ONBEPALDE DUUR – NIVEAU A

De bibliothecaris zorgt in overleg met de coördinatoren en de algemeen directeur voor de strategie, het beheer en de ontsluiting van de museumbibliotheek en het museumarchief.

Hoe solliciteren?

Stuur een motivatiebrief, een uitgebreid CV en kopieën van jouw diploma(s) ten laatste op 28 juni per e-mail naar: vacatures@muzee.be

Info over het Permekemuseum via de website www.muzee.be

Leden-kunstenaars stellen tentoon

Ons Vriendenlid **Fred Maës** is, samen met kunstenaars uit 42 landen, geselecteerd voor de eerste internationale online expo 'White Nights' in Majdanpek, Servië. De tentoonstelling loopt van 31 mei tot 31 juli 2020.

Fred Maës, 'Branch', 2020, 50 x 40 cm

VANAF 18 MEI IS EEN VEILIG BEZOEK AAN HET STADSMUSEUM OOSTENDE WEER MOGELIJK

Het Stadsmuseum Oostende was sinds 14 maart 2020 noodgedwongen gesloten voor het publiek, uit voorzorg om een verdere verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Er werd op basis van de richtlijnen van de Veiligheidsraad rond bezoekersspreiding, social distancing en hygiëne een protocol uitgewerkt om de deuren van het Stadsmuseum veilig te heropenen. De veiligheid van onze bezoekers, ons personeel en onze collecties staan hierbij centraal.

Hoe gaan we te werk?

- **Reserveer** uw bezoek **op voorhand** via 059 51 67 21 of stadsmuseum@oostende.be, met vermelding van uw **naam**, **telefoonnummer**, aantal **personen**, de **dag** en het tijdstip (**tussen 10.00 en 12.30 uur of tussen 14.00 en 18.00 uur**) waarop u graag het museum bezoekt. In overeenstemming met de richtlijnen kunnen maximum 25 bezoekers tegelijkertijd het museum bezoeken. De museummedewerkers staan in voor een strikte controle van het maximum aantal bezoekers.
- Tijdens de eerste fase van de heropening richt het museum zich exclusief tot **individuele bezoekers**. Bezoek samen met huisgenoten is daarbij mogelijk. Voor groepen kunnen we de deuren nog even niet openen.

- Het museum neemt maatregelen om een **veilige afstand** te garanderen tussen bezoekers en medewerkers, en tussen bezoekers onderling.
- Het museum biedt aan bezoekers en medewerkers het nodige **beveiligings- en sanitair materiaal** aan.
- Contactpunten in het museum (kranen, deurklinken, sanitair,...) worden regelmatig **ontsmet**.
- Voorlopig kunt u alleen contant betalen. Gelieve **zoveel mogelijk gepast** te betalen. We onderzoeken of we in de toekomst elektronische betaling kunnen aanbieden.
- De museummedewerkers staan bezoekers maximaal bij en kijken toe op de naleving van de regels.

Ontdek het Oostende van vroeger en nu samen met de beroemdste bewoner van het Stadsmuseum, Louise-Marie, de eerste Belgische koningin. Heel wat objecten, documenten en multimediatoepassingen onthullen de geheimen achter de stadsontwikkeling, het toerisme, de visserij, de haven en de scheepvaart.

DE EXPO 'CARNAVAL IN OOSTENDE' VERLENGD TOT 28 SEPTEMBER 2020.

De expo focust op beeldmateriaal en affiches uit de rijke collectie van heemkring De Plate. De K.O.H.G.K. De Plate verwelkomt u graag in het stadsmuseum Oostende (Langestraat 69, 8400 Oostende, www.deplate.be)

Alle evenementen en voordrachten van de K.O.H.G.K. De Plate blijven tot september geannuleerd.

Het Visserscafé, de eerste zondag van de maand, blijft tot september gesloten.

- Openingstijden: 10.00 tot 12.30 uur en 14.00 tot 18.00 uur (gesloten op dinsdag)
- Toegangsprijzen: 4 euro: - volwassenen)
2 euro: - studenten, senioren
- inwoners van Oostende.
- personen met een handicap.
gratis: - kinderen en jongeren jonger dan 19 jaar.
- Leden van de kring
- inwoners van Oostende op elke eerste zondag van de maand.

PRO LUCE

Lidmaatschap

Jeugd (tot 22 jaar):	15 euro
Individueel lid:	28 euro
Gezin, samenlevingstarief:	45 euro
Steunend lid:	50 euro
Beschermend lid:	150 euro

Inlichtingen bij de penningmeester Joël Nieuwenhuysse
(tel. 059 80 30 61)

Redactieraad

Jacques Mertens (voorzitter), Willy Bosschem, Johan De Vylder, Martine Meire, Valère Prinzie, Femke Simonis (redactiesecretaris).

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdrage.

Logo en emblemata: Willy Bosschem

Druk: Lowyck, Archimedesstraat 53, 8400 Oostende
T 059 33 33 99, info@lowyck.com

Fotoverantwoording: Valère Prinzie

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad van 26 juli 1990 (Nr. 11538) en aangepast in het nr. van 15 juli 1999 (Nr. 10699), gewijzigd in het kader van de wet op de v.z.w.'s op 15 januari 2005, gewijzigd op 21 februari 2009 (Nr.11533), op 22 februari 2014, op 8 augustus 2016 en op 9 november 2016.

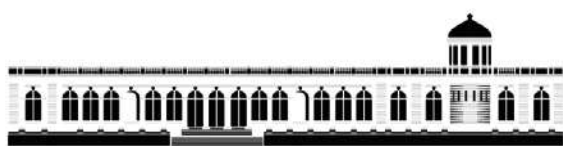
Deze vereniging is aangesloten bij de "Federatie van Vrienden der Musea van België" en bij de "Cultuurraad Oostende".

Maatschappelijke zetel: p.a. Jacques Mertens, voorzitter
Leon Spilliaertstraat 83, 8400 Oostende

Secretariaat: Johan Van Roose,
Romestraat 11, 8400 Oostende
johan.vanroose@muzee.be of 0497 59 55 76

Penningmeester: Joël Nieuwenhuysse,
jnieuwenhuysse@telenet.be

Bankrelatie Vrienden Mu.ZEE
p.a. Albatrosstraat 10, 8400 Oostende
IBAN: BE16 0012 0908 3374, BIC: GEBABEBB

Venetiaanse Gaanderijen-Zeedijk Oostende

Yves Velter, 'The stage Act V',
2019, 100 x 80cm, acryl/chinese
inkt/pigment/potlood/spiegels
op canvas

'Art against the virus' is een dagelijkse post op Facebook door kunstenaar Yves Velter, van een kunstwerk dat tijdens deze coronaperiode als relevant zou kunnen worden gezien.

Yves Velter: "Toen ik mijn vroegere werken begon te bekijken, was het verrassend dat er bijzonder veel gelijkenissen zijn in mijn beeldtaal die symbolisch erg passen in de huidige crisis. Er zijn overeenkomsten tussen de manier waarop ik de thema's in mijn werk behandel die psychologisch en beschouwelijk van aard zijn en de gedragingen van partikels in de lucht, dus ook het coronavirus. De werken zijn gemaakt tussen 2003 en 2019. In mijn beeldtaal heb ik een 20-tal symbolen. De rode puntjes bijvoorbeeld staan in mijn werk symbool voor angst en verlangen, de spiegelgltjes die te zien zijn in het werk 'The stage Act V' verwijzen naar een opening die het mogelijk maakt om de waarnemer te betrekken in het gebeuren. Er is weinig verbeelding voor nodig om ze visueel als een virus te zien waarbij er ook een vorm van interactie is met de betrokkenen. Voor mij is het belangrijk dat de betekenis van een kunstwerk vloeibaar is en dus op verschillende manieren interpreteerbaar, naast de bronbetekenis. Dit werkt drempelverlagend en het maakt het kunstwerk ook toegankelijker.' Meer informatie op www.yvesvelter.com.

Martine Meire,
ondervoorzitter

iedere dag open
van 9.00u tot 23.00u
keuken open tot 23.00u
Hendrik Serruyslaan 18 A
8400 Oostende
Reservaties & info
0496 25 84 88
cultuurcafe@degrotepost.be

VAN SCHOOTE
N.V. Verzekeringsadviseurs
Alle verzekeringen

Alfons Pieterslaan 90-92
8400 Oostende
Tel. 059 70 40 54
Fax 059 70 67 72
a.vanschoote@vanschoote.be